

עין משפט
נר מצוה

ועד כמה עד ארבעין שנין. פי' משנה שהתחיל ללמוד עד ארבעים

שנה ולא משנה שטולד דאמרין כפ"ק דמסכת ע"ו (דף ה')

ולא נתן ה' להם לב לדעת עד היום הזה ע"מ לא קאים איניש

אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין וזה היה מממן מורה עד מ' שנה

שלא התחילו ללמוד: בשוין. רש"י

פי' אם שנה לגדול העיר נחכמה

מותר להורות קשה לר"י מפרק

הרוצה (בכרת דף סג.) דלמור רב"ז

באתרא דליה גבר תמן לא מיהוי

גבר פשיטא לא כריכא דשוין אלמא

היכא דשוין אין לו לקסוף להוראה

להכי מסתברא הכא לפרש והא רבה

דאורי והוא לא הגיע להוראה שכל

ימיו לא היה אלא מ' שנה בשוין הא

דלמור שאין לו להורות עד ארבעין

שנין היינו כששנה לגדול העיר נחכמה

וגדול העיר הגיע להוראה הלכך כיון

שיש שם חכם כמותו הגיע להוראה

בשנים והוא לא הגיע לפניו אצל אס גדול

אין לו להורות לפיניו אצל אס גדול

העיר הוא נחכמה אע"ג שלא הגיע

לכלל שנים מורה ורבה גדול העיר

נחכמה היה אצל ר"י פי' ההוא

דפרק הרוצה דמיירי בחדס שנכנס

לעיר שיש שם חכם מורה תמן לא

תהוי גבר אפי' בשוין אצל אס הוא

קבוע בעיר כמותו ושוה לו נחכמה

מותר לו להורות כמו שפי' רש"י

ור"ח פי' התם באתר דליה גבר

ממונה משתדל בצרכי ליבור לא

תקפון לתון שררות אפי' בשוין ולפי

לא מיירי בהוראה:

פרוש מאהבה פרוש מיראה.

צירושלי פרק הרוצה עשה

מאהבה ועשה מיראה עשה מאהבה

שאלם באת לשטול דע שאתה אוהבו

ואין אוהב שונא עשה מיראה שאלם

באת לצטוט דע שאתה ירא ואין

ירא מצטוט: שצעה פרושין הן פרוש

שכמי וכו' פרוש מן הנכיייה כו' פרוש

שכמי טעון מלוויה על כתפיה פרוש

נקפי אקפי לי ואני עצד מלווה פרוש

קיואי עצד חדא חוזה וחדא מלווה

ומקין חדא בחדא פרוש מן הנכיייה

מאי דליה לי אנה מנכה ועבד מלווה

פרוש אדע חובתי ואעשה הי דא חובתי

עבדית דלעבד מלווה

דכותה פרוש יראה כאיוצ פרוש אהבה

כאזריהם אהבתי אלא פרוש אהבה

לעולם יעווק אדם בתורה ובמצוות אע"פ שלא לשמו. ואי

קשית הא אמרין כפ"ק דתענית (דף ו')

צתורה שלא לשמה נעשית לו סס המות

וצלחיה פרק היה קורא במסכת זרכות

(דף פ') כל העוסק צתורה

נצרא נראה לתרץ עוסק שלא לשמה

כגון מיראת היסורין כי הכא ומאהבה

קיצול פרס שאינו מתכוין להשלים רצון

ויורו שצויהו על כך אלא להנחתו

כדאמרין כפ"ק דמסכת ע"ו (דף יו')

במלותיו חפץ מהל ולא בשכר מלוויה

והיינו דתמן (לכות פ"ה מ"ג) אל תהיו

כעבדים צתרא דהוריות (דף י'): לעולם יעווק

אדם וכו' שצכר מ"צ קרבנות שהקריב

בלק זכה ונאלה ממנו רות גס הוא

מתכוין להנחתו שהעלה קרבן לשם

להשלים חפציו צככרו ולא לשם

שמים וכדאמרין פ"ק דר"ה (דף ז')

האומר סלע זו לצדקה ע"מ שיחה בני

ה"ז לדיק גמור אצל היהא שלא לשמה

דתענית ומס' זכות איתו עוסק צתורה

כדי לקיים לא מאהבה ולא מיראה אלא

לשמה דתענית ואם זכות איתו עוסק

צתורה לצד המצות לצד דמפרש החס

(בכרות פ'). תכלית חכמה השוה ומעשים

טובים שלא יהא אדם קורא ושונה

ומשמע תלמידי חכמים וצועט באציו

ובחאו זכרו או צמי שגדול הימנו

שנאמר ראשית חכמה יראה הי' שכל טוב

לכל עושיהם ללומדיהם לא נאמר אלא

לעושיהם לעושים לשמה: אלא שמונחותיהם

נשרפות. תימנה אמאי לא חשיב חכמה

הוא או דלמא חכמה נהיה נחש אלא

הנשרפת משקדשה ככלי דנשרפת ואידי

דקתני סיפא קיצה הקומץ דנאלכלת נקט

רישא קידש הקומץ ורבותא נקט אע"פ

דכבר קדוש וקריב להקרבה טפי מקידשה

בכלי אפי' נשרפת: ושבעלמא בא ע"יה

בדרך. תימנה לר"י אמאי נשרפת כיון

דצדקין ואין המיס צודקין אותה כדאמר

ונקא האיט מעון צומן שהאיט מנוקה

מעון וכו' תיגלי מילתא למפרע דכי

קדוש נצטות קדוש כדאמרין גזי ושבחו

לה עדים שהיא טמאה דהואיל ולא

לצדוק עומדת ולא ראיה למנחה לא

היתה ראיה לכלי ואין כלי שרת

מקדשין אלא צראוי להן ונראה דדוקא

לגזי שבחו לה עדים שייך למימר הכי

משום דמנחה לצדק עון וכשיש שם עדים

הרי העון מצובר ואי' צירור אצל

הכא שבח עליה צדק שצריך לצדק אע"ג

דאין המיס צודקין כי קדוש מעיקרא שפיר

קדוש מאחר שלא נתצבר העון ולא

היו אלא כמו שנאלו ותנו זה מזורות

בלבנה קודם לכן דאין המיס צודקין

ואפי' מנחה שפיר קדוש והאי דלא

חשיב במתני' מנחת ארוסה ושומרת יבם

אלמנה לכו"ג מפני שידוע פסול שלהן

שאין מצויין אותם לנשות: האומר ר"י

דמי אמר לפי שאינו עושין מאהבה

המקום אלא מיראת עונשין ולא היו

חוששין לעשות אלא לדראוגין מן העונשין

כי ביותר קשה להם להכנס בעול המצות

(ב) ולפי הוי החולץ מפני מה גרים מעונים

בזמן הזה ר"י יוסי אמר לפי שאינו עושין

מאהבה אלא מיראת עונשין ולא היו

חוששין לעשות אלא לדראוגין מן העונשין

כי ביותר קשה להם להכנס בעול המצות

(ב) ולפי הוי גרועות כיון דאין מקבלין עליהן עול

מלכות שמים מאהבה ועל ידי יסורין

באין עליהן. לעולם יעווק אדם בתורה

שלא לשמה פי' כדפי' בפי' מקום שנאגו:

א"ל ינאי מלכא לרביהוהו אל תתיירא מן

הפרושין פי' שוהיה אשתו יראה מן הפרושין

(ג) שלא יגמלו עליך רעה ולא לבניך

שלא חטאו להם ולא ממי שאינו פרושין

לפי שהן אוהבין אלא מן הצבועין

כלומר שאין מראיתם כחולדותם אלא

צבועין מבחורין ואית דפרשי לענין

צניעותא לה: חשק שלמה על תוספות

שאנין (ב) אולי ציל ו"ל דמ"מ היו גרועות.

(ג) ואל שאל תחילתי מהם שלא יגמלוך רעה.

ועד כמה עד ארבעין שנין. וזה רבה אורי. וכל שנתיב

אין כלל בשוין. מ' כדאמרין צר"ה (דף יב'). רבה ואצ"י

מדבית עלי קאחא כו': בשוין. אם שנה לגדול

העיר נחכמה מותר להורות או שאין זקן

ממנו צעיר: פרוש שיכמי פרוש נקפי פרוש

קיואי פרוש מרוביא. כולוה מפרש

לכו: מנשה שבב. שמלו שלא לשם שמים

אף זה מעשיו להנחתו שיכדוהו בני

אדם ולא לשם שמים: המגן רגליו.

מהלך בשפלות עקב בצד גודל

ואינו מרים רגליו מן הארץ ומתוך

כך מנקף אצבעותיו באצבעים: מקוץ

דמ לבתלים. עושה עגמו כעולם

עייניו שלא יסתכל בצנינים ומתוך

כך מכה ראשו ככותל והדס יואל:

דמשפ. הולך כפוף: פי מרוביא.

בזכנה עשוי מקצת וראשו כפוף:

פרוש מה חובתי ואעשה. למדתי מה

עלי לעשות ואעשה: הוא מעצמות

דיא. אם אינו זקי באיסורין ודקדוקי

מלות ובלא ללמוד: מה חובתי תו ואעשה.

מה לעשות עוד ולא עשיתי ומראה

עגמו כחילו קיים את הכל: פרוש

מאהבה. מאהבת שכל המצות (ב)

ולא לאהבת מצות הצורא: מיראה.

של עושין אלא מה על האדם לעשות

מאהבת הש"י כאשר לווי ה' אלהיו

וסוף השכר לצא: דמשפרא מטמרא

כו'. הנסתרות נסתרות מצני אדם

והגלויות גלויות ומ"מ לצ"ד הגדול

כולס גלויות והוא יפרע מן המתקשים

בטליות ומראין עגמן כפרושין

ואין פרושין: א"ל תתיירא מן הפרושין.

שהפרושין היו שונאין אותו לפי

שהרג מן החכמים הרבה ונפקח

להיות צדוקי כדאמר בקידושין (דף יט').

וכשמם היתה אשתו יראה מהן שלא

יעבירו המלוכה מצנייה והיתה

אומרת לו לזקש מלפניהם עליה

ואמר לה אל תתיירא מן הפרושין שצדיקים

הן ולא יגמלוך רעה ולא לצדיק שלא

חטאו להם: ולא ממי שאינו פרושין.

שהם אוהבין: א"ל מן הצבועים.

כלומר שאין מראיתם כחולדותם אלא

צבועין מבחורין ואין חוק ככנס:

שמעשיהם כמעשה זמרי שהן רשעים

ומצקשים שכר כפנתם האומר ר"י

דמי אמר לפי שאינו עושין מאהבה

המקום אלא מיראת עונשין ולא היו

חוששין לעשות אלא לדראוגין מן העונשין

כי ביותר קשה להם להכנס בעול המצות

(ב) ולפי הוי דכותה פרוש יראה

כאיוצ פרוש אהבה כאזריהם אהבתי

אלא פרוש אהבה לעולם יעווק אדם

בתורה ובמצוות אע"פ שלא לשמו.

ואי קשית הא אמרין כפ"ק דתענית (דף ו')

צתורה שלא לשמה נעשית לו סס

המות וצלחיה פרק היה קורא במסכת

זרכות (דף פ') כל העוסק צתורה

נצרא נראה לתרץ עוסק שלא לשמה

כגון מיראת היסורין כי הכא ומאהבה

קיצול פרס שאינו מתכוין להשלים רצון

ויורו שצויהו על כך אלא להנחתו

כדאמרין כפ"ק דמסכת ע"ו (דף יו')

במלותיו חפץ מהל ולא בשכר מלוויה

והיינו דתמן (לכות פ"ה מ"ג) אל תהיו

כעבדים צתרא דהוריות (דף י'):

לעולם יעווק אדם וכו' שצכר מ"צ

קרבנות שהקריב בלק זכה ונאלה

ממנו רות גס הוא מתכוין להנחתו

שהעלה קרבן לשם להשלים חפציו

צככרו ולא לשם שמים וכדאמרין

פ"ק דר"ה (דף ז') האומר סלע זו

לצדקה ע"מ שיחה בני ה"ז לדיק

גמור אצל היהא שלא לשמה דתענית

ומס' זכות איתו עוסק צתורה כדי

לקיים לא מאהבה ולא מיראה אלא

לשמה דתענית ואם זכות איתו עוסק

צתורה לצד המצות לצד דמפרש החס

(בכרות פ'). תכלית חכמה השוה

ומעשים טובים שלא יהא אדם קורא

ושונה ומשמע תלמידי חכמים

ועועט באציו ובחאו זכרו או צמי

שגדול הימנו שנאמר ראשית חכמה

יראה הי' שכל טוב לכל עושיהם

ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם

לעושים לשמה: אלא שמונחותיהם

נשרפות. תימנה אמאי לא חשיב

חכמה הוא או דלמא חכמה נהיה

נחש אלא הנשרפת משקדשה ככלי

דנשרפת ואידי דקתני סיפא קיצה

הקומץ דנאלכלת נקט רישא קידש

הקומץ ורבותא נקט אע"פ דכבר

קדוש וקריב להקרבה טפי מקידשה

בכלי אפי' נשרפת: ושבעלמא בא

ע"יה בדרך. תימנה לר"י אמאי נשרפת

כיון דצדקין ואין המיס צודקין אותה

כדאמר ונקא האיט מעון צומן שהאיט

מנוקה מעון וכו' תיגלי מילתא למפרע

דכי קדוש נצטות קדוש כדאמרין גזי

ושבחו לה עדים שהיא טמאה דהואיל

ולא לצדוק עומדת ולא ראיה למנחה

לא היתה ראיה לכלי ואין כלי שרת

מקדשין אלא צראוי להן ונראה דדוקא

לגזי שבחו לה עדים שייך למימר הכי

משום דמנחה לצדק עון וכשיש שם עדים

הרי העון מצובר ואי' צירור אצל

הכא שבח עליה צדק שצריך לצדק אע"ג

דאין המיס צודקין כי קדוש מעיקרא

שפיר קדוש מאחר שלא נתצ